

สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11

นายพินิจ กาดพันโน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-331-585-3

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF THE SATELLITE DISTANCE
EDUCATION SERVICES OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION,
EDUCATIONAL REGION ELEVEN**

Mr. Pinit Khadphanno

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education**

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-331-585-3

พินิจ คาคพันธ์ : สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11
(STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF THE SATELLITE DISTANCE EDUCATION
SERVICES OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE
NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION ELEVEN)
อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.อุมา สุคนชมาน, 312 หน้า ISBN 974-331-585-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ในด้าน
การเตรียมการ การดำเนินการ การจัดการเรียนการสอน สถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และเอกสาร และ
การประเมินผล ตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 50 คน ครู จำนวน 100 คน และนักเรียน
จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจข้อมูล วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการ พบว่า ไม่มีการจัดทำโครงการบรรจุในแผนงานประจำปี มีการ
เตรียมบุคลากรและสถานที่ มีงบประมาณในการดำเนินโครงการ และครุมีความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการ พบปัญหา
บุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการ ห้องเรียนไม่เพียงพอ และไม่มีการจัดหางบประมาณ
มาใช้ในโครงการ

2) ด้านการดำเนินการ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบหมายครูผู้รับผิดชอบโครงการ
มีการประชาสัมพันธ์โครงการ และมีการให้บริการแก่ชุมชน แต่ไม่มีการนิเทศ ไม่มีการจัดทำตารางการใช้ห้องเรียน
และครูไม่ได้รับการนิเทศ พบปัญหา บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และดูแลอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณ ไม่มีการ
ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดห้องชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่
ใช้ร่วมกับห้องอื่น ไม่มีคู่มือการดำเนินงานและตารางออกอากาศ ไม่มีการดำเนินรายการโทรทัศน์ และไม่มีการ
จัดทำตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ โรงเรียนได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ได้รับไม่สม่ำเสมอและได้รับล่าช้า
ใช้รายการโทรทัศน์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ช่อง ETV ไม่มีการเตรียมการสอน ไม่มีการทบทวนเรียนผู้เรียน
เข้าชมรายการโทรทัศน์ และไม่มีการชี้แจงขั้นตอนการเรียนแก่ผู้เรียน ต้องการให้มีการออกอากาศทุกายวิชา รายวิชา
และเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม เนื้อหาไม่สอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร ครูไม่สอนตามรูปแบบการสอน
ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การ์ตูน เพลง และละคร นักเรียนไม่มีความรู้
เกี่ยวกับขั้นตอนการเรียน นักเรียนชอบวิชาภาษาอังกฤษชุด Magic Land พบปัญหา สภาพห้องเรียนไม่เอื้อ
ต่อการจัดการเรียนการสอน เตรียมการสอนไม่ทัน ไม่สามารถสอนตามรูปแบบได้ทุกขั้นตอน ได้รับสิ่งพิมพ์ล่าช้า
และไม่มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และเอกสาร พบว่า ส่วนใหญ่มีเครื่องรับโทรทัศน์
เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม และจานดาวเทียม จำนวน 1 ชุด ไม่มีการตารางการใช้ห้องเรียน และไม่มีการเอกสารบันทึก
การใช้รายการโทรทัศน์

5) ด้านการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่มีการประเมินผลโครงการ สำหรับ
ผู้บริหารและครุมีความพึงพอใจในการใช้บริการ พบปัญหา ไม่มีการประเมินผลโครงการ

ภาควิชา .....ประถมศึกษา....
สาขาวิชา .... ประถมศึกษา....
ปีการศึกษา .....2542.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3971215027 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD : SATELLITE DISTANCE EDUCATION / ELEMENTARY SCHOOLS / EDUCATIONAL REGION ELEVEN

PINIT KHADPHANNO : STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF THE SATELLITE DISTANCE EDUCATION SERVICES OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION ELEVEN. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. UMA SUKONTHAMAN, Ed.D., 312 pp. ISBN 974-331-585-3

This research was aimed at studying state and problems of the utilization of the Satellite Distance Education Services of elementary schools under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, Educational Region Eleven. Its main focus was to examine state and problems concerning preparation; operation; teaching and learning management; location, materials, equipment and documents; and assessment of the said satellite distance education services. The sample for this research was 50 school administrators, 100 school teachers and 100 elementary students. Tools used in the research were questionnaires, observation forms and data gathering forms. The data was analyzed by percentage. The findings were as follows:

1. Preparation: There was no plan regarding the Satellite Distance Education Services in the annual planning report. Staff and location were prepared. Budgets were provided and teachers were knowledgeable about how to use the service. The problems were that staff were not enthusiastic in making use of the service. Moreover, there aren't enough classrooms, and the budget was not prepared for the use of the project.

2. Operation: It was found that the administrators allocated the work to the teachers responsible. There were advertisements for the project and a community service was provided. However, there were no supervision, no timetable of classrooms to be used and teachers were not supervised. Other problems were that the staff didn't know how to use and maintain the equipment. There was no budget, no consistent cooperation with outside institutions, and no continuity of community service.

3. Teaching and Learning Management: It was found that the rooms scheduled to be used for watching TV were often used for other purposes as well. There were no instruction manual or program schedule, no copy of the TV broadcasting program, and no classroom timeables corresponding with the satellite broadcasts. Schools obtained printed materials but sometimes not consistent or late. Satellite broadcast for P5-6 were received by ETV. There was no classroom lessonplan. Students did not take turn to watch TV and they were not instructed steps to watch the satellite broadcasts. Viewers wanted to watch all subject via satellite. The subjects and the contents taught were suitable and consistent to the curriculum. The teachers did not follow the method of instruction. Mostly they lectured. Animated cartoons, songs and plays were students' favorites. Students didn't know about the steps of learning. The Magic Land English Series was well liked. However, classrooms were not suitable for learning. Teachers didn't have enough preparation time and could not follow all the prescribed steps of teaching. Printed programs were often received late. Also, there was no assessment of learning and teaching.

4. Location, Materials, Equipment and Documents: Most schools have a TV set, a satellite signal receiver and a satellite dish. But there was no timetable of the classroom, and no reporting documents of the use of TV programs.

5. Assessment: Most schools have no assessment of the Satellite Distance Education Services. Administrators and teachers are satisfied with the project. But there was no assessment of the project.

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา.....ประถมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2542.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุคนธมาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขตลอดจนให้ข้อคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ย่อนน่วม และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธ์ พูลพัฒน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์วิไล แยมสาขา อาจารย์พิสิฐ นาครำไพ อาจารย์ชวีชัย หินเมืองเก่า อาจารย์ไสว ศรีวงษ์ชัย และอาจารย์มณฑา สกุลเอื้อ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณทุกท่านที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณศตวรรษ พลมณี คุณพันธวิทย์ ยืนยิ่ง และคุณพนมวรรณ แสนสุข ที่ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลและเป็นกำลังใจที่ติดลอดมา และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อบุญจันทร์ คุณแม่หนูพิน คาดพันโน ผู้ชี้ทางสว่างทางการศึกษา อบรมสั่งสอนให้เห็นคุณค่าของการศึกษาจนทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษาจนสำเร็จการศึกษา

พินิจ คาดพันโน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	6
ขอบเขตในการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	9
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการศึกษาทางไกล.....	10
ความหมายของการศึกษาทางไกล.....	10
ปรัชญาการศึกษาทางไกล.....	11
ปัญหาในการจัดการศึกษาทางไกล.....	13
แนวโน้มของการจัดการศึกษาทางไกล.....	15
การใช้ดาวเทียมเพื่อการศึกษา.....	16
การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....	18
สภาพของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....	18
ปรัชญาหลักการและแนวคิดของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....	19
การจัดโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในประเทศไทย....	22
การใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....	28
การเตรียมการ.....	28
การดำเนินการ.....	29
การจัดการเรียนการสอน.....	32
สถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และเอกสาร.....	38
การประเมินผล.....	40
บทสรุป.....	40

บทที่	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการวิจัย.....	42
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	173
	สรุปผลการวิจัย.....	175
	อภิปรายผล.....	185
	ข้อเสนอแนะ.....	193
	รายการอ้างอิง.....	195
	ภาคผนวก.....	201
	ภาคผนวก ก.	202
	ภาคผนวก ข.	204
	ภาคผนวก ค.	206
	ภาคผนวก ง.	209
	ภาคผนวก จ.	279
	ภาคผนวก ฉ.	292
	ภาคผนวก ช.	300
	ประวัติผู้เขียน.....	312

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่ออำเภอที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามจังหวัด.....	43
2	จำนวนอำเภอ โรงเรียน และตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำแนกตามจังหวัด.....	44
3	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	51
4	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	52
5	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	54
6	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพของโรงเรียน.....	55
7	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการเตรียมการ.....	57
8	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการเตรียมการ.....	60
9	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการเตรียมการ.....	64
10	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการเตรียมการ.....	67
11	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการดำเนินการ.....	70
12	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการดำเนินการ.....	76
13	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการดำเนินการ.....	81
14	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการดำเนินการ.....	88
15	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	100
16	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	105
17	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	117
18	จำนวนและร้อยละของครูจากการสังเกต โดยจำแนกตามสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านกระบวนการเรียนการสอน.....	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจําแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	131
20	จำนวนและร้อยละของครูจําแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	133
21	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจําแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	143
22	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนจากการสังเกตเกี่ยวกับการจัดสภาพห้องชมรายการโทรทัศน์.....	148
23	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สำเนาวิดีโอทัศนในรายวิชาต่างๆ ตารางการใช้ห้องเรียนและรายการโทรทัศน์ในระดับประถมศึกษาที่ครูใช้ในการเรียนการสอน.....	155
24	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจําแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการประเมินผล.....	164
25	จำนวนและร้อยละของครูจําแนกตามสภาพการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการประเมินผล.....	167
26	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนจําแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการประเมินผล.....	170
27	จำนวนและร้อยละของครูจําแนกตามปัญหาในการให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านการประเมินผล.....	171
28	รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัย.....	207
29	ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับจำนวนของรายวิชาและเนื้อหาวิชาที่ครูได้จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในปีการศึกษา 2540....	280